

TARIM KANUNU

Kanun Numarası	: 5488	
Kabul Tarihi	: 18/4/2006	
Yayımlandığı R.Gazete	: Tarih : 25/4/2006	Sayı : 26149
Yayımlandığı Düstur	: Tertip : 5	Cilt : 45

Amaç

MADDE 1 – Bu Kanunun amacı; tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için gerekli politikaların tespit edilmesi ve düzenlemelerin yapılmasıdır.

Kapsam

MADDE 2 – Bu Kanun, tarım politikalarının amaç, kapsam ve konularının belirlenmesi; tarımsal destekleme politikalarının amaç ve ilkeleriyle temel destekleme programlarının tanımlanması; bu programların yürütülmesine ilişkin piyasa düzenlemeleri, finansman ve idarî yapılanmanın tespit edilmesi; tarım sektöründe uygulanacak öncelikli araştırma ve geliştirme programlarıyla ilgili kanunî ve idarî düzenlemelerin yapılması ve tüm bunlarla ilgili uygulama usûl ve esaslarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 – Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
- c) Kurul: Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulunu,
- ç) Çiftçi: Mal sahibi, kiracı, yarıcı veya ortakçı olarak devamlı veya en az bir üretim dönemi veya yetiştirme devresi tarımsal üretim yapan gerçek ve tüzel kişileri,
- d) Çiftçi kayıt sistemi: Bakanlık tarafından oluşturulan çiftçilerin kayıt altına alındığı tarımsal veri tabanını,
- e) Çiftlik muhasebe veri ağı: Tarımsal işletmelerin gelirlerine ve faaliyetlerine ilişkin muhasebe verilerinin toplanması ve veri ağı kurulmasını,
- f) Doğrudan gelir desteği: Ürün ve girdi fiyatlarını doğrudan etkilemeden, üreticilere yapılan gelir transferlerini,
- g) Entegre idare ve kontrol sistemi: Arazi parsel tanımlama, çiftçi kayıt, hayvan kimlik, kontrol ve veri tabanından oluşan, tarıma verilen desteklerin kontrol edilmesini ve kayıt altına alınmasını sağlayan sistemi,
- ğ) Özel sektör: Tarımsal alanda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları dışındaki gerçek ve tüzel kişileri,
- h) Sözleşmeli üretim: Üretici ve yetiştiriciler ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin karşılıklı menfaat esaslarına dayalı yazılı akitlerle yürütülen tarımsal üretim şeklini,
- ı) Tarım: Doğal kaynakları uygun girdilerle birlikte kullanarak yapılan her türlü üretim, yetiştirme, işleme ve pazarlama faaliyetlerini,

i) Tarımsal işletme: Üretim faktörlerini kullanarak; bitkisel ve/veya hayvansal ve/veya su ürünlerinin üretimi için tarımsal faaliyet yapan veya söz konusu tarımsal faaliyete ilave olarak işleme, depolama, muhafaza ve pazarlamaya yönelik faaliyetlerde bulunan işletmeyi,

j) Tarımsal üretim: Toprak, su ve biyolojik kaynaklar ile birlikte tarımsal girdiler kullanılarak yapılan bitkisel, hayvansal, su ürünleri, mikroorganizma ve enerji üretimini,

k) Ürün: Bitkisel, hayvansal ve su ürünleri alanında elde edilen her türlü işlenmemiş ham ürünler ile bunların birinci derece işlenmesi ile elde edilmiş ürünleri,

l) Sivil toplum örgütleri: Tarımsal alanda faaliyet gösteren kooperatif, birlik, dernek ve vakıflar ile gönüllü kuruluşları,

m) Tarım havzaları: Tarımsal faaliyet için, bir veya birkaç il sınırı veya bölge sınırları içinde aynı ekolojik şartları taşıyan ve birbirinin devamı niteliğindeki tarım alanlarını, ifade eder.

Tarım politikalarının amaçları

MADDE 4 – Tarım politikalarının amaçları; tarımsal üretimin iç ve dış talebe uygun bir şekilde geliştirilmesi, doğal ve biyolojik kaynakların korunması ve geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, gıda güvencesi ve güvenliğinin güçlendirilmesi, üretici örgütlerinin geliştirilmesi, tarımsal piyasaların güçlendirilmesi, kırsal kalkınmanın sağlanması suretiyle tarım sektöründeki refah düzeyini yükseltmektir.

Tarım politikalarının ilkeleri

MADDE 5 – Tarım politikalarının ilkeleri şunlardır:

- a) Tarımsal üretim ve kalkınmada bütüncül yaklaşım.
- b) Uluslararası taahhütlere uyum.
- c) Piyasa mekanizmalarını bozmayacak destekleme araçlarının kullanımı.
- ç) Örgütlülük ve kurumsallaşma.
- d) Özel sektörün rolünün artırılması.
- e) Sürdürülebilirlik, insan sağlığı ve çevreye duyarlılık.
- f) Yerinden yönetim.
- g) Katılımcılık.
- ğ) Şeffaflık ve bilgilendirmek.

Tarım politikalarının öncelikleri

MADDE 6 – Tarım politikalarının öncelikleri şunlardır:

- a) Tarımsal üretimde verimlilik, ürün çeşitliliği, kalite ve rekabet gücünün yükseltilmesi.
- b) Yeterli ve güvenilir gıda arzının sağlanması.
- c) Tarımsal işletmelerin altyapılarının geliştirilmesi.
- ç) Tarımsal faaliyetlerde bilgi ve uygun teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması.
- d) Tarımsal girdi ve ürün piyasalarının geliştirilmesi ve üretim-pazar entegrasyonunun sağlanması.
- e) Tarımsal üretimin tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayacak şekilde yönlendirilmesi.
- f) Tarım sektörünün kredi ve finansman ihtiyacının karşılanmasına ilişkin düzenlemeler yapılması.

g) Destekleme ve yönlendirme tedbirlerinin alınması.

ğ) Doğal afetler ve hayvan hastalıklarına karşı risk yönetimi mekanizmalarının geliştirilmesi.

h) Kırsal hayatın sosyo-ekonomik açıdan geliştirilmesi.

ı) Üretici örgütlenmesinin geliştirilmesi.

i) Tarım bilgi sistemlerinin kurulması ve kullanılması.

j) Toplulaştırma, arazi kullanım plânının yapılması ve ekonomik büyüklükteki tarım işletmelerinin oluşturulması.

k) Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı.

l) Avrupa Birliğine uyum sürecindeki gelişmelerden doğacak ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde ortak piyasa düzenlerinin öngördüğü, idarî ve hukukî düzenlemelerin yapılması.

Yetki

MADDE 7 – Tarım sektörü ile ilgili politikaların tespit edilmesi, plânlanması ve koordinasyonu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak uygulanmasında Bakanlık yetkilidir.

Tarımsal araştırma

MADDE 8 – Bakanlık, tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu tarımsal bilgi ve teknolojilerin yurt içinde geliştirilmesi, bu bilgi ve teknolojilerin yurt dışından transfer edilerek denenmesi ve adaptasyonu ile yayımını sağlamak için, kamu ve özel sektörün tarımsal araştırma faaliyetlerini verimli ve etkin kılacak tedbirleri alır. Araştırma çalışmalarında görevli uzmanların yetiştirilmesi ve araştırma altyapısının geliştirilmesini sağlayacak düzenlemeler yapar. Araştırma faaliyetlerinde başta üniversiteler olmak üzere ilgili tüm kurum, kuruluşlar ve işletmeler ile işbirliğini güçlendirecek tedbirler alır.

Çiftçi eğitimi, yayım ve danışmanlık hizmetleri

MADDE 9 – Bakanlık; tarım, çiftçi eğitimi ve yayım faaliyetlerinde, sivil toplum örgütleri, özel sektör kuruluşları ve serbest danışmanların görev almasını sağlamak için gerekli düzenlemeler yapar, bu kuruluş ve kişileri teşvik eder, çalışma esaslarını belirler ve denetler.

Çiftçi eğitimi, özel yayım ve danışmanlık hizmetleri çalışma esas ve usûlleri ile ilgili diğer şartlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Biyolojik çeşitlilik, genetik kaynakların korunması ve biyogüvenliğin sağlanması

MADDE 10 – Bakanlık, biyolojik çeşitliliğin, genetik kaynakların ve ekosistemlerin korunması ve geliştirilmesine ilişkin araştırmalar yapar veya yaptırır. Biyoteknolojik yollarla ve/veya çeşitli ıslah metotları kullanılarak elde edilen ürünlerin fikrî mülkiyet hakları kapsamında korunması, kaydı, tescili, üretimi, tüketimi, gıda olarak kullanımı, ihracatı ve ithalatı hakkında ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınmak suretiyle gerekli düzenlemeleri yapar.

Ürün konseyleri

MADDE 11 – Bu Kanunda belirlenen ulusal tarım politikaları çerçevesinde çalışmalar yapmak üzere ürün bazında üreticiler, tüccarlar, sanayiciler ve/veya bunların oluşturdukları birlikler ile kamu ve araştırma kurumları, meslek odaları ve dernekler bir araya gelerek tüzel kişiliği haiz ürün konseyleri kurabilirler.

Ürün bazında tek bir ürün konseyi kurulabilir. Bu konseyler ürünle ilgili kararlarını Kurulun istediği her defada, Kurul istemese bile yılda bir kez Kurula rapor halinde sunarlar.

Ürün konseyleri kurulması, işleyişi, yönetimi, görevleri ve denetimine ilişkin hükümler ile bu konseylerin çalışma usûl ve esasları, gelirleri ve sair hususlar her bir ürün konseyi için çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Üretici örgütleri

MADDE 12 – Üretici ve yetiştiricilerin çeşitli kanunlara dayanarak kurdukları tarımsal amaçlı kooperatif ve birliklerin faaliyetlerinin tarım politikaları doğrultusunda desteklenmesini ve yönlendirilmesini, ilgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği içinde yapmaya Bakanlık yetkilidir.

Sözleşmeli üretim

MADDE 13 – Bakanlık, tarım sektöründe sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli düzenlemeleri yapar. Sözleşmeli üretimi özendirmek üzere üreticilere, bu Kanunla belirtilen desteklerin verilmesinde öncelik tanınır.

Tarım havzaları

MADDE 14 – Tarımsal üretimin kendi ekolojisine uygun alanlarda yoğunlaşması, desteklenmesi, örgütlenmesi, ihtisaslaşması ve entegre bir şekilde yürütülmesi için tarım havzaları, Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu havzaların faaliyet ve işleyişi ile ilgili esas ve usûllerin düzenlenmesine ilişkin yönetmelik, Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.⁽¹⁾

Kırsal kalkınma

MADDE 15 – Bakanlık, kırsal alanlarda tarım ve tarım dışı istihdamın geliştirilmesi, gelirlerin artırılması ve farklılaştırılması, kadın ve genç nüfusun eğitim ve girişimcilik düzeyinin yükseltilmesine yönelik tedbirleri alır. Kırsal kalkınma program, proje ve faaliyetlerine ilişkin düzenlemeleri yapar ve kamu kuruluşları arasında koordinasyonu sağlar.

Kırsal kalkınma program, proje ve faaliyetlerinde; katılımcılık, tabandan yukarı yaklaşım, yerel kapasitenin geliştirilmesi ve kurumsallaşması temel ilkelere sahiptir.

Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulu

MADDE 16 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/202 md.)

(1) 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 202 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

Kurulun görevleri**MADDE 17** – Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Her yıl destekleme programlarının esaslarını ve araçlarını tespit ederek, bunların bütçe ödenek ihtiyaçlarını belirlemek, ilgili kuruluşlara teklif etmek.
- b) Değişen ulusal ve uluslararası koşullara göre destekleme programlarında yapılacak düzenlemeleri belirlemek.
- c) Desteklerle ilgili gerekli mevzuat düzenlemelerini izlemek ve değerlendirmek.
- ç) Kamu kurum ve kuruluşlarınca uygulanan destekleme programlarında kuruluşlar arası koordinasyonu sağlamak.

Tarımsal desteklemelerin amacı ve ilkeleri

MADDE 18 – Tarımsal desteklemelerin amacı; tarım sektörünün öncelikli problemlerinin çözümüne katkıda bulunmak, uygulanan politikaların etkinliğini artırmak, sektörün bu politikalara uyumunu kolaylaştırmaktır. Tarımsal destekleme politikaları, ekonomik ve sosyal etkinlik ve verimlilik koşullarını sağlayacak programlarla uygulanır. Ödemeler bütçe imkânları çerçevesinde ve programların niteliğine bağlı olarak, gerekli denetim ve kontrollerin tamamlanmasından sonra ödenir.

Tarımsal destekleme programlarının belirlenmesinde, aşağıdaki ilke ve stratejiler dikkate alınır:

- a) Tarım politikalarının amaçlarına ulaşılmasına katkıda bulunması.
- b) Avrupa Birliği mevzuatı ve uluslararası taahhütler ile uyumlu olması.
- c) Üreticilerin piyasa koşullarında faaliyetlerini yürütmesi.
- ç) Kullanılacak kaynağın, adil ve etkin bir şekilde üreticilere yansımaları sağlayacak yapıda olması.
- d) Tarımın alt sektörlerinde dengeli bir dağılım göstermesi.

Tarımsal destekleme araçları**MADDE 19** – Tarımsal destekleme araçları şunlardır:

- a) Doğrudan gelir desteği: Üreticilere, tarımsal üretim amacıyla işledikleri araziler için Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen birim ödeme miktarı üzerinden, doğrudan ödeme yapılır. Ödeme miktarları, üreticilerin tarım politikaları amaçları ve çevre koruma koşullarına uyumunu kolaylaştırmak üzere farklı düzeylerde belirlenebilir. Doğrudan gelir desteği ödemelerine ilişkin esas ve usûller, bu Kanunun temel yapısıyla çelişmeyecek şekilde, her yıl Kurulun tavsiyesi ile Bakanlık tarafından çıkarılacak uygulama tebliğleri ile belirlenir. Uygulama tebliğleri, ilgili yılın ilk iki ayı içerisinde yayımlanır. Bakanlık, gerektiğinde ek tebliğler çıkarabilir.⁽¹⁾

(1) 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 202 nci maddesiyle bu bentte yer alan “Kurulun teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.